

СВЯТНИЙ Сергій Олексійович (30. 08. 1958, с. Селище, нині Ніжинського р-ну Чернігівської обл.) — майстер художнього різьблення. Обласна премія імені М. Коцюбинського (2019, Чернігів). Член НСХУ (1990), НСМНМУ (1997). Закінчив Чернігівське ПТУ № 6 (1976), Ніжинське училище культури і мистецтв за спеціальністю «декоративно-прикладне мистецтво» (2008; викл. О. Кошель, О. Панченко). З дитинства навчався ремесла в батька; на початку 1990-х рр. освоїв традиційне чернігівське дереворізьблення в [А. Іванькова](#), [О. Колоши](#), [А. Колошина](#), опанувавши різні техніки обробки деревини, маркетрі. 1976—77 працював столяром в експериментальному цеху меблевої фабрики м. Бровари (Київська обл.), 1980—99 — столяром-станочником на заводі «Прогрес» у м. Ніжин. Відтоді — на творчій роботі. Створює широкий асортимент виробів: скриньки, посуд (тарелі, миски, ковганки, ковші, ложки, черпаки), засоби пересування (дитячі велосипеди, самокати), меблі (мисники, ложники, ліжка), предмети обрядового та церковного призначення (пасківники, карнавки, кіоти, аналої, нагрудні хрести тощо), музичні шумові інструменти (калатала, деркачі, фуркала, дзиґи), традиційні дитячі іграшки (коники-гойдалки, каталки у вигляді качечки, пташки, коника на коліщатах, шаблі, автомобілі-трактори-деркачі, вантажівки, «жуки», мороки, гра «Бички», або «Коники» із 60-ти дрібних предметів, що

зображують церкву, вітряк, колодязь-журавель, фігурки людей і тварин, піч, посуд, клуню, господарський реманент — прядку, сукало, молоток, граблі тощо). Роботи виконані з липи, верби, осики й вільхи, лаконічно оздоблені тригранно-виїмчастим і сухим різьбленням. Найулюбленіші орнаментальні мотиви — солярні (шестипелюсткова розета — «гromовиця», восьмипелюсткова — «вихрове сонце»), геометричні (ромби, хрестики, квадратики, трикутники, кривульки, зубці). Автор вивчає й творчо переосмислює музейні зразки Чернігівщини, сприяє розвитку Ніжинського осередку художнього дереворізьблення. Його мистецький доробок вирізняється національною самобутністю, народністю, естетичною привабливістю, технічною довершеністю, варіативністю традиційних форм, що органічно поєднані з різьбленим декором. Активний учасник обласних, всеукраїнських, всесоюзних і міжнародних виставок народного мистецтва (від 1983), етнографічних ярмарків, зокрема в с. Великі Сорочинці, с-щі Опішня (обидва — Полтавська обл.), Пирогові, міжнародних фестивалів «Країна мрій» (обидва — Київ), «Слов'янський базар» у Вітебську (Білорусь, 2014—19), 24-го Міжнародного фестивалю культури та мистецтв (м. Стамбул, Туреччина, 2023), Ягеллонського ярмарку (м. Люблін, Польща, 2024—26). Персональні — у Ніжині (2008, 2018, 2023—26), Чернігові (2008 — спільно з [О. Білоус](#), 2019—20). Деякі твори С. зберігають в Національному центрі народної культури «Музей Івана Гончара», Національному музеї народної архітектури та побуту України, Державному музеї іграшки, Історико-меморіальному музеї М. Грушевського (усі — Київ), Національному історико-етнографічному заповіднику «Переяслав» (Київська обл.), Національному музеї-заповіднику українського гончарства (с-ще Опішня), Запорізькому художньому музеї, Чернігівському історичному музеї, Ніжинському краєзнавчому музеї, Музеї іграшок у Вільнюсі.

Основні твори

скриньки (1975, 2014—20), хлібниці (1983, 2002), кухонні дошки (1987), ковганки (обидві — 1989), миски, автомобілі-деркачі (усі — 1996), мороки, фуркала, калатала, деркачі, нагрудні хрести для священників (усі — 1990-і рр.), герби м. Прилуки, м. Ніжин (обидва — 2000), поштові скриньки для галереї «Світлиця» (Київ, 2005), Національного центру народної культури «Музей Івана Гончара» (2007), нагрудні прикраси, тризуби (усі — сер. 2000-х рр.), гра «Бички», дитячий самокат, іграшки «Качка-деркачка», «Коник-стрибунець», набір меблів (ліжка, диванчик, стіл, 4 стільці), шаблі, дзиґи,

лопатки, граблі, молотки (усі — 2006), рамки, підставки та скриньки для писанок (усі — 2008), велосипеди — дитячий та іграшковий (обидва — 2009), «Коник на паличці», «Коник на коліщатах» (усі — 2011—16, 2025), пташки (2012—26), пасківники (2014—26), мисник із ложками та совочками для сипких продуктів (2015), скарбнички, іграшкові вантажівки, «жуки» (усі — 2016), «Віфлеємська зірка» (2017—26), трактори-деркачі (2020—26), обрядове «Колесо» (2026).

Рекомендована література

1. Національна дитяча іграшка: Каталог. К., 1998
2. Шевченко Є. Відроджуймо народне іграшкарство! // Народне мистецтво. 2006. № 3–4
3. Українська народна іграшка: Альбом-каталог. К., 2006

4. 2011
5. Орел Л., Стогнота Л. Народне мистецтво України на межі тисячоліть. К., 2007
6. Білевич І. Славиться майстрами земля Сіверська // Народне мистецтво. 2008. № 1—2
7. Ярмарок у Національному музеї народної архітектури та побуту України: Каталог народних майстрів України. Вип. 1. К.; Вінниця, 2011
8. Краций твір року — 2016, 2017, 2018. Всеукраїнський мистецький проект-конкурс народного мистецтва. К., 2019
9. Ковальчук Д., Новак Б., Дзвоник Н., Ковальчук М. Творці страсних калатал, бил і деркачів. Л., 2024.

Т. П. Гончаренко

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Святний Сергій Олексійович / Т. П. Гончаренко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2026. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-894275>

2001-2026 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України (докладніше).